

Yönetici Gözüyle

Bütçemiz yeterli mi?

Kamu Üniversiteleri Döner Sermaye İşletmelerinde İlaç Araştırmalarının Yürütülmesi

Prof. Dr. Tevfik Dinçer

H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sağlık İdaresi Bölümü

Öğretim Üyesi ve H.Ü. Döner Sermaye İşletmesi Müdürü

Üniversite Tıp Fakültesi Öğretim Üyeleri ilaç firmalarının yaptırmak istediği araştırmaları Üniversite Döner Sermaye İşletmeleri vasıtasıyla yürütebilmektedir. Üniversite Döner Sermaye İşletmeleri 2547 sayılı Üniversiteler Kanununun 58. maddesine göre faaliyetlerini yürütürler. Bu kanuna göre, Döner Sermaye İşletmeleri elde ettikleri gelirin en az %35'ini faaliyet veya işle ilgili giderlere ayırmak durumundadırlar.

Araştırmanın gideri %35'i bulduğu takdirde herhangi bir tereddüt yaşanmamaktadır. Yani 1000 YTL.'lik bir araştırmada araştırma ile ilgili 350 YTL.'lik bir gider yapıldığı takdirde taraflar konuyu anlamakta zorluk çekmemektedir. Böyle bir araştırmada 150 YTL. hazine payı, en az 50 YTL. üniversite araştırma projelerine kesinti yapıldıktan sonra, kalan 450 YTL. öğretim üyelerine ödenmektedir. Bu ödeme öğretim üyesinin maaşı ile birleştirilerek gelir vergisi kesilmektedir.

Öğretim üyelerinde isteksizlik yaratan konu hiç gideri olmayan, bizim tarafımızdan teorik diye adlandırılan projeler olmaktadır. Gerçekten de bazı ilaç araştırmalarının hiç gideri olmayabilmektedir. Yani yukarıdaki örnekte olduğu gibi 350 YTL.'lik malzeme vs. gideri olmamaktadır. Böyle

bir durumda öğretim üyesine 800 YTL. ödeme yapılamamaktadır. Çünkü 2547 sayılı kanun her durumda gelirin en az %35'inin İşletmenin giderlerine ayrılmasını öngörmektedir.

Böyle durumlarda masraf olarak ayrılan 350 YTL.'lik bölüm öğretim üyesine ödenememekte, Öğretim üyesi ve bölümünün fakültesinin hesabına başka giderlerde kullanılması amacıyla bütçeleştirilmektedir. 350 YTL.'yi öğretim üyesi ve dekanlık, birimin diğer ihtiyaçları için harcayabilmektedirler. Bu tür projeler fakültede, hastanede yürütülmesi halinde birimin giderlerine bu tür faaliyetlerden elde edilen gelirlerden katkı yapılması yaygındır.

Ülkeler arasında kesinti oranı farklıdır. Fakülteye, hazine ve araştırma fonuna yapılacak kesintilerin araştırmayı yaptıran firmaları da caydırıcı özellikte olmaması gerekmektedir. KDV kanununa göre araştırmayı yaptıran firmaların ayrıca KDV ödemesi gerekmektedir. Bu tür araştırmalar KDV Kanununun 17. maddesindeki istisnalar kapsamında görülmemektedir. Yurtdışı projeler KDV'den istisnadır. Ama %35'lik malzeme gideri ile ilgili sorun, onlarda da vardır.

Projelerle ilgili ihtiyaçların sağlanması satınalma mevzuatına tabidir. Halbuki projeler sürelidir.

Bazen herhangi bir ihtiyacın satın alınması birkaç ayı gerektirmektedir. Satın alınacak malzeme giderleri sponsor firma ile önceden bütçelenmiş, fiyat araştırması yapılmıştır. Sponsor bu gider hakkında bilgi sahibidir ve kabul etmektedir. 4734 sayılı kanun kapsamına alınmasından dolayı proje kavramı ile çeliştiği düşünülmektedir.

Yine öğretim üyelerinin bu projelerle ilgili iş seyahatleri Harcırah Kanunu ve görevlendirme mevzuatı dışında düşünülmelidir. Proje ile ilgili toplantı veya çeşitli nedenlerle iş görüşmeleri için gerekli seyahatler görevlendirmeyi gerektirmektedir. Bu işlemler çok uzun süre alabilmektedir. Bazı durumlarda yapılan ödemeler toplantıların gerektirdiği masrafları karşılamamaktadır. Halbuki bu giderler firma tarafından ödenmektedir.

Bu nedenle gideri olmayan veya gideri %35'in altında olan araştırmalarda giderler için ayrılan oranın, hazine payı kesintilerinin ve araştırma fonu ve bölüm payları kesintilerinin öğretim üyelerinin ve firmaların bu tür projeleri döner sermaye işletmelerinde yürütmelerini özendirerek makul oranlara çekilmesi, harcamaların istisna kapsamına alınmasının yurt içi ve dışındaki araştırmalara ivme kazandıracığı, Üniversitelere, akademik birimlere önemli katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

